

SEE MORE JESUS • WANTTOSEEMORE.COM

Ko e Hā 'Oku Lea 'aki 'e he Tohi Tapu 'o Kau ki he 'Alo'ofa? — Vahe 2 · Ngaahi Fakamatala Tohi Tapu KJV mo e Ngaahi Fika 'a Strong

VAHE 2 · KO HA AKO FO'OU 'OKU FAKATU'U 'I HE NGAahi TOKĀTEU FAKA-TOHITAPU

'Mahalo' — Akonaki Fakalotu Fakatohitapu Tefito

LEA FAKAHU'OFA

Fanongo mai. Ko e 'otua kotoa pē kuo ngaahi 'e he tangata 'oku fie ma'u ke faka'ofa'ofa'i, totongi, pea fakafiemālie'i. Ka 'i he tu'u 'a e 'Otua mo'ui 'i he mo'unga 'o ne fakahā mai hono huafa, na'e 'ikai te ne kamata 'aki ha mana. Na'e 'ikai te ne kamata 'aki ha fakamanamana. Na'a ne ui ia ko e 'alo'ofa 'i mu'a, 'i he te'eki ai ha me'a kehe. Pea na'a ne toki lea 'aki ha me'a faingata'a ke tui ki ai: 'oku 'ikai ko e 'alo'ofa ha me'a pē 'oku ne fai. Ko ha me'a ia 'oku ne fiefia ai. Ko hono fiefia ia — hangē ko e fiefia 'o ha tamai 'i he ha'u 'a 'ene tamasi'i 'oku lele mai ki 'api. 'Oku 'ikai ko 'ene 'alo'ofa ha koloa motu'a kuo faka'a'au ke 'osi. Kuo tuku fakafo'ou ia 'i he pongipongi kotoa pē, 'i he te'eki ai te ke ā, koe'uhi 'oku tafe mai ia mei ha loto-faivelenga 'oku 'ikai 'aupito ke lava 'o fakaholomui. Ko eni, fanongo ange ki he founa 'oku tafoki mai ai 'a e 'alo'ofa ko ia 'o sio kiate koe. Ko e 'Otua 'oku fiefia 'i he 'alo'ofa 'oku ne kole kiate koe ke ke 'ofa ki he me'a pē ko ia 'oku ne 'ofa ai — ke ke fakahā 'alo'ofa ki ho tokoua 'i he founa 'oku ne fakahā 'aki kiate koe. 'Oku 'ikai ke fiekaia ia ki ho'o ngaahi me'a'ofa lolotonga 'oku ke fakapuli ho'o halaia. 'E lelei ange kiate ia ke ma'u ha loto mo'oni, mafesi 'e taha, 'i ha afe 'o e feilaulau tutu. Ko ia, 'e hū fakafēfē ha tangata halaia? 'Ikai 'i hono kaka hake. 'Ikai 'i hono ngāue'i. Kae 'i hono fakahaa'i — 'i hono ma'u totonu 'o e angahala kae 'ikai ke fakapuli ia — hangē ko e tangata mafesi 'a ia na'e tu'u mama'o, 'o ne mā ke hiki hake hono mata, 'o ne kole pē 'alo'ofa. Na'e 'alu 'a e tangata ko ia ki 'api kuo fakatonuhia 'i he 'ao 'o e 'Otua, lolotonga 'oku 'alu 'a e tangata lotu ki 'api kuo 'ikai ma'u ha me'a. Ko eni, 'oku ai ha taloni te ke lava 'o ha'u ki ai 'i he loto-lelei — 'o 'ikai ke fakamaau'i, kae tokoni'i. Pea ko e 'alo'ofa 'oku ke ma'u ai, 'oku 'ikai ke ne puke ho nima 'o 'alu leva. 'Oku ne muimui 'iate koe. 'I he hala kotoa pē, 'i he tō kotoa pē, 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'o ho'o mo'ui 'oku ne muimui 'iate koe — 'o a'u ki 'api, pea ko 'api ko hono fale 'o ia, pea 'oku 'ikai tāpuni 'a e matapā 'i ai. Ko e 'Otua ia 'oku fokotu'u mai 'e he ako ko eni kiate koe. Kumi ke 'ilo.

'ENI TOLU 'E FIU 'A 'ENI AKO 'O TALU:

- KO E TU'UNGA KUO 'OSI 'AI — 'ALO'OFA**

“Ofa mai” — **H2603 chanan** — ke ‘ofa mai, ke fakavaivai pe punou ‘i he anga-‘ofa ki ha taha ‘oku ‘i lalo ‘iate koe

Hono tangi 'a Tevita hili 'ene angahala lahi — ko e 'ofa mata'ata'atā 'oku fakatōkilalo 'o a'u ki lalo ki he tangata halaia

ANCHOR FAKATAHATAHA'ANGA

Maika 7:18 Ko hai ha 'Otua 'oku hangē ko koe, ke fakamolemole 'ae hia, pea ke laka atu 'i he angahala 'i he toenga 'o hono tofi'a? 'Oku 'ikai te ne ma'u 'a hono houhau 'o ta'engata, he 'oku ne fiefia 'i he 'alo'ofa.

[H2617 chesed ■] [H5375 nasa ■]

KO HAI HA 'OTUA 'OKU HANGĒ KO KOE? → 'OKU 'IKAI TE NE MA'U 'A HONO HOUHAU 'O TA'ENGATA + HE 'OKU NE FIEFIA 'I HE 'ALO'OFA.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui — ko e "pardoneth" 'i heni ko e lea Hepelu ko e nasa (H5375, ke fua): ke hiki, ke fua, ke 'ave. 'Oku 'ikai ngaue 'ae 'alo'ofa 'o hangē 'oku 'ikai 'i ai 'ae angahala — 'oku ne hiki 'ae angahala mei he tangata pea 'ave ia. Na'e fua 'e he kosi faka'ave 'enau ngaahi angahala kotoa 'aki e lea tatau ni (Livitiko 16:22).)

I. KO E HINGOA NA'E FAKAHĀ — 'ALOFA MO 'OFA MĀTA'I 'OFA

A. 'Ekisotosi 34:6 Pea na'e hā'ele ange 'a Sihova 'i hono 'ao, 'o ne folofola, "Ko Sihova, Ko Sihova ko e 'Otua, 'oku 'alo'ofa, mo 'ofa mata'atā, 'oku kātaki fuoloa, pea mohu 'i he angalelei mo e mo'oni.

[H5375 nasa ■] [H2617 chesed ■] [H2617 chesed ■] [H2587 channun ■] [H7349 rachum ■] (7) 'Oku ne fakahā 'ae 'alo'ofa ki he ngaahi toko afe, 'i he fakamolemole 'ae hia, mo e talangata'a, mo e angahala, pea 'e 'ikai 'aupito fakatonuhia'i 'ae halaia; 'oku 'a'ahi 'aki ki he fānau 'ae hia 'ae mātu'a, pea ki he hako 'o 'enau fānau, 'o a'u ki hono tolu mo hono fā 'oe to'utangata."

NAA'E HA'ELE ATU 'A E 'EIKI 'O NE FAKAHĀ → 'ALO'OFA MO 'OFA MA'A, KĀTAKI FUOLOA, LAHI 'I HE 'ANGALELEI MO E MO'ONI + TAUHI 'OFA KI HE NGAHI TAHA AFE, FAKAMOLEMOLE 'I HE HIA, MO E MA'U'AKI, MO E ANGAHALA.

(Ko e ngaahi fakakaukau totonu 'oku ou fai — 'i he taimi 'oku fakahā ai 'e he 'Otua hono huafa 'o'ona, "manava'ofa" — rachum (H7349, manava'ofa), ko e le'o tefito mei he manāva — 'oku hoko mai ia 'IA 'ULUAKI, 'i mu'a 'i he ngaahi me'a kotoa pē. Ko e 'alo'ofa ko e matapā ki mu'a ia 'o e huafa 'o e 'Otua.)

B. Saame 86:15 Ka ko koe, 'E 'Eiki, ko e 'Otua 'oku fonu 'i he manava'ofa, mo e angalelei, 'oku ke kātaki fuoloa, pea mohu 'alo'ofa mo e mo'oni. [H2617 chesed ■] [H7349 rachum ■]

KA KO KOE, 'E 'EIKI, KO E 'OTUA 'OKU FONU 'I HE MANAVA'OFA, MO E ANGALELEI → PEA MOHU 'ALO'OFA MO E MO'ONI.

C. Saame 86:5 He ko koe, 'E 'Eiki 'oku ke angalelei, pea fa'a fakamolemole; pea mohu 'alo'ofa kiate kinautolu kotoa pē 'oku ui kiate koe. [H2617 chesed ■]

ANGA-LELEI, PEA MATEUTEU KE FAKAMOLEMOLE → LAHI 'I HE 'ALO'OFA KIATE KINAUTOLU KOTOA PĒ 'OKU UI KIATE KOE.

D. Nehemaia 9:17 Pea na'a nau talangata'a, pea na'e 'ikai tokanga ki ho'o ngaahi mana 'aia na'a ke fai 'i honau ha'oha'onga; ka na'a nau fakafefeka honau kia, pea 'i he'enau angatu'u na'a nau tu'utu'uni hanau 'eiki ke nau foki ki he'enau nofo pōpula; ka ko e 'Otua koe 'oku ke tali teu ke fakamolemole, 'oku ke angalelei mo anga'ofa, 'oku tuai ho houhau, pea 'oku ke angalelei lahi pea na'e 'ikai te ke li'aki 'akinautolu. [H2617 chesed ■] [H7349 rachum ■]

NA'A NAU FAKAFEFEKA HONAU KIA → KA KO E 'OTUA KOE 'OKU KE TALI TEU KE FAKAMOLEMOLE + NA'E 'IKAI TE KE LI'AKI 'AKINAUTOLU.

E. 2 Kolinitō 1:3 Fakafeta'i ki he 'Otua, mo e Tamai 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, ko e Tamai 'ae ngaahi 'alo'ofa, mo e 'Otua 'oe fiamālie kotoa pē; [G3628 oiktirmos ■]

FAKAFETA'I KI HE 'OTUA = KO E TAMAI 'AE NGAHI 'ALO'OFA, MO E 'OTUA 'OE FIEMĀLIE KOTOA PĒ.

II. FUOFUA 'O E 'ALO'OFA — FO'OU 'I HE PONGIPONGI KOTOA, MĀ'OLUNGA HANGE HE LANGI

A. Tangilāulau 3:22 Ko e me'a 'i he 'alo'ofa 'a Sihova 'oku 'ikai te tau 'auha, koe'uhi 'oku 'ikai ke ngata 'ene manava'ofa. [H7356 racham ■] [H2617 chesed ■] (23) 'Oku fo'ou ia 'i he pongipongi kotoa pē, 'oku lahi ho'o angatonu.

'IKAI KE 'AUHA, KOE'UHI 'OKU 'IKAI KE NGATA 'ENE 'ALO'OFA → FO'OU 'I HE PONGIPONGI KOTOA + 'OKU LAHI HO'O ANGATONU.

(Ko e ngaahi fakakaukau totonu 'oku ou ma'u — "alo'ofa" ko e lea faka-Hepelū ko e racham, 'oku kaungāfamili mo e rechem, 'a e lea ki he manāva: ko ha 'alo'ofa 'oku loloto 'o hangē ko e 'ofa 'a ha fa'ē, mei he tokotaha 'i 'olunga ki he tokotaha 'i lalo — pea 'oku 'ikai 'aupito ke ngata, pea 'oku fo'ou ia 'i he pongipongi kotoa pē.)

B. Saame 103:8 'Oku manava'ofa mo angalelei 'a Sihova, 'oku fa'a kātaki, pea mohu 'alo'ofa.

[H2617 chesed ■] [H2617 chesed ■] [H7349 rachum ■] (9) 'E 'ikai te ne valoki ma'uaipē: pea 'e 'ikai tuputāmaki 'o ta'engata. (10) Na'e 'ikai fai 'e ia kiate kitautolu 'o fakatatau mo 'etau ngaahi angahala; pe totongi kiate kitautolu 'o fakatatau mo 'etau ngaahi hia. (11) Kae hangē ko hono mā'olunga 'oe langi ki māmani, 'oku pehē hono lahi 'o 'ene 'alo'ofa kiate kinautolu 'oku nau manavahē kiate ia. (12) 'Oku hangē ko hono vā mama'o 'oe potu hahake mei he potu lulunga, 'oku pehē hono mama'o 'o 'ene 'ave 'etau ngaahi angahala 'iate kitautolu.

NAE NE FAI KIATAUTOLU 'O FAKATATAU KI HOTAUTOLU NGAahi ANGAHALA → HANGE KO E MĀ'OLUNGA 'A E LANGI KI 'OLUNGA 'I MĀMANI, KO IA 'OKU LAHI 'AUPITO 'A 'ENE 'ALOFA → HANGE KO E MAMA'O 'A E HAHAKE MEI HE HIHIFO, KO IA KUO NE TA'OFI MAMA'O 'A E'OTAUTOLU NGAahi ANGAHALA.

C. Maika 7:19 'E toe foki mai ia, te ne manava'ofa kiate kitautolu; te ne iku'i 'etau ngaahi hia; pea te ke li 'enau ngaahi angahala kotoa pē, ki he loloto 'oe tahi. [H7355 racham ■]

TE NE TOE FOKI MAI, TE NE 'ALO'OFA → 'ENAU ANGAHALA KOTOA → LĪ KI HE LOLOTO 'O E TAHI.

D. Teutalonome 4:31 (He ko Sihova ko ho 'Otua, ko e 'Otua 'alo'ofa;) 'e 'ikai te ne li'aki koe, pe faka'auha koe, pe fakangalo'i 'ae fuakava 'a ho'o ngaahi tamai 'aia na'a ne fuakava ai kiate kinautolu.

[H7349 rachum ■]

KO EOTUA KO HOU EIKI KO HA OTUA ALOOFA → ENE IKAI LIAAKI KOE, PEA IKAI GALOA HONO FUAKAVA.

III. 'OKU FIEMA'U 'AE 'ALO'OFA — KO E HĀ 'OKU KOLE 'E HE 'OTUA 'ALO'OFA KI HE TANGATA

A. Maika 6:8 Kuo ne fakahā kiate koe, 'e tangata 'aia 'oku lelei; pea ko e hā 'oku 'amanaki 'e Sihova 'iate koe, ka koe'uhi ke ke fai totonu mo ke loto ki he 'ofa, mo ke 'a'eva mo ho 'Otua 'i he angavaivai?

[H2617 chesed ■]

KO E HĀ 'OKU 'ENE 'EIKI KE KE FAI → KE KE FAI TOTONU, 'OFA KI HE 'ALO'OFA, 'EVA ANGAVAIVAI MO HO 'OTUA.

B. Hosea 6:6 He kuo u holi ki he 'alo'ofa, kae 'ikai ki he feilaulau; pea ko e 'ilo ki he 'Otua 'o lahi hake 'i he feilaulau. [H2617 chesed ■]

HE KUO U HOLI KI HE 'ALO'OFA, KAE 'IKAI KI HE FEILAULAU → PEA KO E 'ILO KI HE 'OTUA 'O LAHI HAKE 'I HE FEILAULAU.

C. Lea Fakatātā 3:3 Ke 'oua na'a mahu'i 'iate koe 'ae manava'ofa mo e mo'oni: nono'o ia ki ho kia; tohi ia ki he kakano 'o ho loto: [H2617 chesed ■] (4) Ko ia te ke 'ilo ai 'ae lelei, pea 'e tāpuekina koe 'i he 'ao 'oe 'Otua mo e tangata.

NONO'O 'AE MANAVA'OFA MO E MO'ONI KI HO KIA, TOHI IA KI HE KAKANO 'O HO LOTO → PEA TE KE MA'U AI 'AE 'OFEINA.

D. Sakalaia 7:9 "'Oku folofola 'a Sihova 'oe ngaahi kautau, 'o pehē, 'Fai ke totonu 'ae fakamaau, pea fe'ofa'aki mo manava'ofa 'ae tangata taki taha ki hono kāinga: [H7356 racham ■] [H2617 chesed ■]

FAI KE TOTONU 'AE FAKAMAAU → PEA FE'OFA'AKI MO MANAVA'OFA 'AE TANGATA TAKI TAHA KI HONO KĀINGA.

IV. MA'U 'AE 'ALO'OFA — VETE, TANGI, HA'U MO E LOTOTO'A

A. Lea Fakatātā 28:13 'E 'ikai monū'ia ia 'aia 'oku 'ufi'ufi 'ene ngaahi angahala: ka ko ia 'oku vete ia mo li'aki 'e ma'u 'e ia 'ae 'alo'ofa. [H7355 racham ■]

KO IA 'OKU NE 'UFI'UFI 'ENE NGAahi ANGAHALA 'E 'IKAI MONŪ'IA AI; KAE KO IA 'OKU NE VETE'I MO LI'AKI IA → 'E 'ILO'I 'ALO'OFA.

B. Saame 51:1 'Alo'ofa mai kiate au, 'E 'Otua, 'o fakatatau ki ho'o manava'ofa: ke ke tāmata'i 'eku ngaahi angahala 'o fakatatau ki hono lahi 'o ho'o ngaahi 'alo'ofa ongongofua. [H7356 racham ■]

[H2617 chesed ■] [H2603 chanan ■]

'ALO'OFA MAI KIATE AU, 'E 'OTUA → KE KE TĀMATE'I 'EKU NGAahi ANGAHALA 'O FAKATATAU KI HONO LAHI 'O HO'O NGAahi 'ALO'OFA ONGONGOFUA.

C. Luke 18:13 Ka na'e tu'u mama'o atu 'ae t'ānaki tukuhau, pea 'ikai fa'a hanga hake hono mata ki he langi, ka na'e si fatafata ia, mo pehē, "E 'Otua, ke ke 'alo'ofa mai kiate au ko e angahala."

[G2433 hilaskomai ■] (14) 'Oku ou tala kiate kimoutolu, na'e 'alu hifo 'ae tangata ni ki hono fale kuo fakatonuhia ia, ka 'ikai pehē 'ae tokotaha: he ko ia kotoa pē 'oku ne hiki hake ia, 'e fakavaivai'i ia; pea ko ia 'oku ne fakavaivai'i ia, 'e hiki hake ia."

'E 'OTUA, 'OFA MAI KIATE AU KO E TOKOTAHA ANGAHALA → NA'E ALU HIFO 'A E TANGATA KO ENI KI HONO FALE KUO FAKATONUHIA.

(Ko hoku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui — 'oku 'ikai ko e fo'i lea anga-maheni ki he 'aloofa 'a e "'aloofa mai" ko eni. Ko e hilaskomai (G2433, 'aloofa mai) — ko e fo'i lea 'o e nofo'anga 'aloofa, ko e fo'i lea 'o e fakalelei. Na'e kole 'e he tokotaha tanaki tukuhau ke fetaulaki mai 'a e 'Otua kiate ia 'i he founga na'e fetaulaki ai 'a e 'Otua mo 'Tsileli 'i 'olunga 'i he toto na'e luluku'i — pea na'e 'alu hifo 'a e tangata ko ia ki hono fale kuo fakatonuhia.)

D. Hepelū 4:16 Ko ia ke tau ha'u mālohi ai ki he 'afio'anga 'oe 'alo'ofa, koe'uhi ke tau ma'u 'ae 'alo'ofa, pea 'ilo mo e foaki 'ofa, ke tokoni mai 'i he 'aho 'e 'aonga ai. **[G1656 eleos ■]**

HAA MAI MO E LOTOTOO KI HE FALE`ALIKI `O E ALOFA OFA → KE MA`U `A E `ALOFA, PEA MA`U `A E ALOFA OFA KE TOKONI `I HE TAIMI `OKU FIEMA`U.

FOFONGA 'O HA TOKO UA — KO E HINGOA TATAU, KUO FOKOTU'UMA'U 'I HE FOFONGA 'O HA TOKO UA MO HONO TOLU

Soeli 2:13 Pea mou haehae homou loto, kae 'ikai ko homou kofu pe, pea tafoki kia Sihova, ko homou 'Otua: he 'oku ne angalelei mo 'alo'ofa, 'o tuotuai ki he houhau, pea 'oku ne anga'ofa lahi, pea 'oku ne fakatomala 'i he kovi. **[H2617 chesed ■] [H7349 rachum ■]**

HAEA HOMOU LOTO, PEA TAFOKI KI HE 'EIKI → HE 'OKU NE 'ALO'OFA MO ANGALELEI, FAKATUOTUAI KI HE 'ITA.

Siona 4:2 Pea na'a ne lotu kia Sihova, 'o ne pehē, "E Sihova 'oku ou kole kiate koe, 'ikai na'aku pehē, 'e pehē pe, 'i he'eku kei 'i hoku fonua? Ko ia ia na'aku hola leva ai ki Tasisi; he na'aku 'ilo ko e 'Otua anga'ofa koe, pea fa'a 'alo'ofa, 'o tuai ki he houhau, pea angalelei 'aupito, mo ke fa'a liliu mei he kovi.

[H2617 chesed ■] [H7349 rachum ■]

NAI'ILO KOE KO HA 'OTUA 'OFA MO 'ALOFA → KO IA NA'AKU HOLA AI.

KO E HINGOA TATAU, KA HOUENG'A E UA: SIOELI → HAEHAE HOMOU LOTO, KAE TAFOKI KI HE 'EIKI; SIONA → NAA KU HOLA KI TAASISI 'I MU'A.

Saame 145:8 'Oku angalelei 'a Sihova, pea fonu 'i he manava'ofa; 'oku tō'ohi hono houhau, pea 'oku lahi 'a 'ene 'alo'ofa. **[H2617 chesed ■] [H7349 rachum ■]**

'OKU ANGALELEI 'A SIHOVA + PEA FONU 'I HE MANAVA'OFA + 'OKU TŌ'OHI HONO HOUHAU + PEA 'OKU LAHI 'A 'ENE 'ALO'OFA.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui — 'i he ngutu 'o e ongo fakamo'oni 'e fokotu'u ma'u ai 'a e lea, pea ko 'eni 'oku fakamo'oni'i ia 'e hono tolu 'o e ngutu. Ko e maea tu'o tolu 'oku 'ikai ke faingofua hono motuhi. Ko e palōfita na'e tafoki, ko e palōfita na'e hola, mo e saame na'e hiva, 'oku nau fakahā fakatou'osi pē 'a e hingoa pē 'e taha. 'Oku tu'u ma'u 'a e hingoa, tatau ai pe ko e hā 'a e loto 'o e tangata 'oku fanongo ki ai.)

'AE MALU MO HONO FAKAHOKO

Shadow Maika 7:20 Te ke fakapapau 'ae mo'oni kia Sēkope, pea mo e 'alo'ofa kia 'Epalahame, 'aia na'a ke fuakava ki he'emaui ngaahi tamai talu mei he ngaahi 'aho 'i mu'a. **[H2617 chesed ■]**

TE KE FAKAHOKO 'A E 'ALO'OFA KIA EIPALAHAME = NA'E FUAKAVA KI HE'EMAUTOLU NGAHI TAMAI TALU MEI MU'A.

Fulfillment Luke 1:72 Ke fakamo'oni 'ae 'alo'ofa ki he'etau mātu'a, Mo manatu ki he'ene fuakava mā'oni'oni; **[G1656 eleos ■]**

KE FAKAMO'ONI 'AE 'ALO'OFA KI HE'ETAU MĀTU'A → MO MANATU KI HE'ENE FUAKAVA MĀ'ONI'ONI.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui — ko e 'alo'ofa na'e fuakava mei he ngaahi 'aho 'o mu'a ko e 'alo'ofa ia na'e fai 'i he hā'ele mai 'a Kalaisi. Ko e 'alo'ofa fuakava ia, kuo tauhi 'o fakatatau ki hono ngaahi lea totonu.)

PĀ FAKA'OSI

Saame 103:17 Ka ko e ‘alo‘ofa ‘a Sihova ‘oku talu mei mu‘a ‘o a‘u ‘o ta‘engata kiate kinautolu ‘oku nau manavahē kiate ia, pea ko ‘ene mā‘oni‘oni ki he fānau ‘ae fānau; **[H2617 chesed ■]**

KA KO E ‘ALO‘OFA ‘A SIHOVA ‘OKU TALU MEI MU‘A ‘O A‘U ‘O TA‘ENGATA Kiate KINAUTOLU ‘OKU NAU MANAVAHĒ Kiate IA.

Saame 23:6 Ko e mo‘oni ‘e muimui ‘iate au ‘ae lelei mo e ‘alo‘ofa ‘i he ‘aho kotoa pē ‘o ‘eku mo‘ui: pea te u nofo ‘i he fale ‘o Sihova ‘o lauikuonga. **[H2617 chesed ■]**

KO E MO‘ONI ‘E MUIMUI ‘IATE AU ‘AE LELEI MO E ‘ALO‘OFA ‘I HE ‘AHO KOTOA PĒ ‘O ‘EKU MO‘UI → PEA TE U NOFO ‘I HE FALE ‘O SIHOVA ‘O LAUIKUONGA.

(Ko ‘eku ngaahi fakakaukau fakafo‘ituitui — ko eni ‘a e akonaki kotoa ‘i he laine pē ‘e taha: ‘i he taimi na‘e fakahā ai ‘e he ‘Otua hono huafa, na‘a ne pehē ko e ‘ALO‘OFA ki mu‘a pea ne toki lea ki ha me‘a kehe, pea ko e me‘a kotoa ‘oku hoko mai ki mui ko hono ngāue ‘a e ‘uluaki lea ko ia. Ko e ‘alo‘ofa ‘oku ‘ikai ko ha loto-fiefia ‘oku hā mai mo mole atu. ‘Oku fōfo‘ou ia ‘i he pongipongi kotoa pē, mā‘olunga ‘i hono mā‘olunga ‘o e langi ‘i ‘olunga ‘i māmani, pea ‘oku ne to‘o ‘a e angahala ke mama‘o ‘o hangē ko hono mama‘o ‘o e hahake mei he hihifo. Ko e ‘Otua ‘oku pito ‘aupito ‘i he me‘a ko ia ‘oku ne kole pē ha me‘a ‘e taha ki he tangata na‘a ne ngaohi — ke ‘ofa ki he me‘a ‘oku ne ‘ofa ai, pea ke fakahāhā ia ki hono tokoua. ‘I he taimi ‘oku ‘ikai fufū ai ‘e ha tangata halaia ‘a ‘ene angahala kae vete pē ia, pea ‘oku ‘ikae kaka mai ka ‘oku tangi mai, ‘oku fetaulaki ai ‘a e ‘alo‘ofa mo ia — pea ‘oku ‘ikai tuku ia ‘i he matapā. ‘Oku muimui ia ‘iate ia ‘i he ngaahi ‘aho kotoa pē ‘o ‘ene mo‘ui, kae ‘oua ke ne ‘omi ia ki ‘api ki he fale ‘o Sihova. Ko e ‘alo‘ofa ‘oku talu mei mu‘a ‘o ta‘engata, ‘oku ‘ikai tuku ia kae ‘oua kuo ne faka‘osi ‘a e tangata na‘a ne kamata‘i.)

SIVI AKO

1. Maika 7:18 — ‘Oku ‘ikai te ne ma‘u ‘a hono houhau ‘o ta‘engata, he ‘oku ne fiefia ‘i he:

- a) feilaulau
- Fakamolemole
- c) ngaahi feilaulau tutu

2. Tangilaulau 3:22-23 — ‘oku ‘ikai ke ngata ‘ene manava‘ofa; ‘oku fo‘ou ia ‘i he:

- a) pongipongi
- b) to‘utangata
- c) ‘aho

3. Maika 6:8 — ka ko e hā ‘oku ‘amanaki ‘e Sihova ‘iate koe, ka koe‘uhi ke ke fai totonu mo ke loto ki he ‘ofa, mo ke:

- a) ‘oatu ‘ae feilaulau tutu
- (e) nono‘o ia ki ho kia
- c) ke ke ‘a‘eva mo ho ‘Otua ‘i he angavaivai

4. Palovepi 28:13 — Ka ko ia ‘oku vete ia mo li‘aki ‘e:

- a) ‘e ‘ikai monū‘ia
- ka) fai ‘alo‘ofa
- c) ke ma‘u ai ha ‘ofa

5. Hepelu 4:16 — ke tau ha‘u mālohi ai ki he ‘afio‘anga ‘oe ‘alo‘ofa, koe‘uhi ke tau:

- a) fakatonuhia‘i ‘i he tokotaha ‘e taha
- b) nofo ‘i he fale ‘o Sihova
- c) ma‘u ‘ae ‘alo‘ofa, pea ‘ilo mo e foaki ‘ofa, ke tokoni mai

6. Sāme 103:11 — Kae hangē ko hono mā‘olunga ‘oe langi ki māmani, ‘oku pehē hono lahi ‘o ‘ene ‘alo‘ofa kiate:

- ko kinautolu ‘oku nau manavahē kiate ia
- e) hono toenga ‘o hono tofi‘a
- c) kotoa pē kinautolu ‘oku ui kiate koe

7. Luke 18:13-14 — ‘E ‘Otua, ke ke ‘alo‘ofa mai kiate au ko e angahala: ‘Oku ou tala kiate kimoutolu, na‘e ‘alu hifo ‘ae tangata ni ki hono fale:

- a) hakeaki'i
  - b) angahifo
- Fakatonuhia

KĪ TALI: 1-b, 2-a, 3-c, 4-b, 5-c, 6-a, 7-c

'E LAHI HONO VAHEVAHE 'O E AKO KO 'ENI

FOUNGA 'OKU 'OMI 'E HE ATA 'A E MAAMA: KO E HINGOA NA'E LEA'AKI 'I HE MO'UNGA — 'ALOOFA MO ANGA-'OFA (EKISOTO 34:6) — KO IA KO E ATA. KO E 'ALOOFA TATAU NA'E FAKAHOKO 'I HE TAIMI NA'E HA'U AI 'A KALAISI (LUKE 1:72) KO E MAAMA IA. KO E HINGOA NA'E FAKAHAA'I 'E HE 'OTUA 'I MU'A 'I HA 'AO, NA'A NE FAKAHAA'I FAKAMU'IMU'I 'I HA FOFONGA.

KO E FOUNGA 'OKU FAKAHAA'I MAHINO AI 'E HE FUAKAVA FO'OU: 'I HE LAO NA'E TAUHI AI 'ENE 'ALO'OFA KI HE NGAHI TOKO AFE MO FUAKAVA KI 'EBALAHAME. 'I KALAISI KUO FAKAHOKO 'A E 'ALO'OFA FUAKAVA KO IA, PEA KUO FAKAAVA HA TALONI 'ALO'OFA 'AIA 'OKU LAVA AI 'E HA TANGATA KE HA'U LOTO-LELEI KI AI (HEPELU 4:16). NA'E HOKO 'A E 'ALO'OFA FUAKAVA KO HA MATAPĀ 'OKU AVA.

KO E FOUNGA 'OKU MAHU'INGA AI E NGAHI LEA: KO E "MANAVA'OFA" 'I HE HINGOA KO E RACHUM (H7349, MANAVA'OFA), KO E LEA-MANĀVA, PEA 'OKU TU'U MU'A IA. KO E "FAKAMOLEMOLE" KO E NASA (H5375, KE FUA), KE HIKI MO TAKI 'AVE. KO E "KE MANAVA'OFA" 'I HE LOUNGUTU 'O E TOKOTAHA TĀNAKI TUKUHAU KO E HILASKOMAI (G2433, KE MANAVA'OFA), KO E LEA 'O E NOFO'A-'ALO'OFA. 'OKU MALANGA 'E HE NGAHI LEA TONU 'A E HALA KI LOTO.

KO E FOUNGA 'OKU UHOA'I AI 'A E SIU MO E SENITAILE: KO E 'ALOOFA NA'E FUAKAVA'AKI KI HE NGAHI TAMAI 'O 'ISILELI MO E 'ALOOFA NA'E TANGI KI AI HA TANGATA TĀNAKI TUKUHAU NA'E FEHI'ANEKINA, KO E 'ALOOFA TATAU PĒ IA (LUKE 1:72; 18:13). NA'E 'IKAI 'AUPITO KE TĀPUNI 'A E 'ALOOFA 'E HE TOTO PE KO E NGEIA — KO IA KOTOA PĒ 'OKU FAKAHĀ MO LI'AKI 'ENE ANGAHALA 'E MA'U IA (PALOVEPI 28:13).

KO HONO 'UHINGA ENI KIATE KOE: HA'U 'I HE FOUNGA 'A E TĀNAKI TUKUHAU — 'IKAI KO E KAKA, 'IKAI KO E FAKA'ALI'ALI, KA KO E VETE ANGAHALA. FAKAHĀ 'A E ANGAHALA 'OKU KE FIE FAKAPULI, PEA 'E 'UFI'UFI 'E HE 'ALO'OFA 'A E ME'A 'OKU KE FAKAHĀ. PEA 'I HONO MA'U IA, 'OKU MUIMUI IA KIATE KOE KI HO FALE.

KO HONO 'UHINGA KI HE TA'ENGATA: 'OKU MUIMUI 'AE 'OFA MO E 'ALO'OFA 'I HE NGAHI 'AHO KOTOA PĒ 'O E MO'UI NI, PEA 'OKU NGATA 'AE HALA 'I HE FALE 'O SIHOVA 'O TA'ENGATA (SĀME 23:6). KO E 'ALO'OFA 'OKU MEI HE TA'ENGATA 'O A'U KI HE TA'ENGATA (SĀME 103:17) — 'OKU 'IKAI KE TO NOA PE NGATA IA KIMU'A PEA 'OMI KOE KI LOTO.

HALA KEHEKEHE: KO E TALONI 'O E 'OFA 'AIA 'OKU MA'U AI 'AE 'ALO'OFA (HEPELU 4:16) 'OKU FAKAAVA ATU KI HE NOFO'ANGA 'ALO'OFA 'I LOTO 'I HE PUIPUI — 'OKU TOE HOKO ATU 'I HE AKO LIVING IT OUT (EKISOTO 25:17-22; HEPELU 9:5).

FAKAKAUKAU NGOFUA: KO E LEA 'A E TĀNAKI TUKUHAU "'E 'OTUA, 'OFA MAI" 'OKU 'IKAI KO E LEA ANGAMAHENI KI HE 'ALO'OFA — KO E LEA IA 'O E NOFO'ANGA 'ALO'OFA, KO E LEA IA 'O E FAKALELEI. NA'A NE KOLE KI HE 'OTUA KE FAKAFETAULAKI MO IA 'I HE POTU 'O E TOTO, PEA NA'E 'ALU HIFO IA KI HONO FALE KUO FAKATONUHI'A. KUO MA'U MA'U PĒ 'E HE 'ALO'OFA HA POTU FAKAFETAULAKI. (KO HOKU NGAHI FAKAKAUKAU PĒ)

KO E HĀ 'OKU FIEMĀ KE KE FAI KOE'UHI KE KE MO'UI?

Vakai ki 'eta ako Tohitapu — "Ko e hā 'Oku Totonu ke U Fai ke U Mo'ui ai"

SOURCES & CREDITS

Scripture: Revised West Version (Public Domain) — a redistributable edition, looked up exactly and never machine-translated.

Alternate chapter/verse numbering reconciled with STEPbible TVTMS (CC BY 4.0).

Strong's numbering & original-language data: OpenScriptures Hebrew Bible (CC BY 4.0); STEPbible.org — TAHOT/TAGNT/TBESH/TBESG (CC BY 4.0); Robinson-Pierpont Byzantine Majority Text (Public Domain); Strong's dictionary, 1890 (Public Domain).

Typography: Google Noto fonts (SIL Open Font License 1.1).

© SEE MORE JESUS · wanttoseemore.com — shared under Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0).